

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут культури і мистецтв

Кафедра хореографії та музично-інструментального виконавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту культури і мистецтв

О.А. Устименко-Косоріч

« 28 » серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи наукових досліджень в галузі культури

галузь знань 03 Гуманітарні науки

Спеціальність 034 Культурологія

освітня-програма/програми Культурологія

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією

НН інституту культури і мистецтв

« 27 » серпня 2022 р.

Голова О.Ф. Руденко

Розробник:

Єременко Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри музично-інструментального виконавства

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри хореографії та
музично-інструментального виконавства

Протокол № 13 від « 24 » червня 2022 р.

Завідувач кафедри

О. В. Єременко, доктор педагогічних наук, професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Бакалавр	Основна	
		Рік підготовки:	
1-й			
Семестр			
1-й			
Лекції			
4 год.			
Практичні, семінарські			
6 год.			
Лабораторні			
Самостійна робота			
48 год.			
Консультації:			
2			
Загальна кількість годин – 90	Вид контролю:		
	залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень в галузі культури» є формування дослідницької компетентності бакалаврів. Специфіка майбутньої професійної діяльності випускників бакалаврату передбачає оволодіння ними фундаментальними знаннями та практичними навичками дослідження в галузі культурології.

Основними завданнями опанування дисципліни «Основи наукових досліджень в галузі культури» є: ознайомлення студентів з актуальними напрямками наукових досліджень у галузі культури; висвітлити методологічні основи розвідок у галузі культури та навчити розпізнавати коло проблем під час дослідження процесів, явищ, проблем і користуватися новітніми методами наукового інформаційного пошуку; сформувати навички та вміння теоретичного аналізу, практичної апробації, обробки, оформлення та презентації результатів виконаної дослідницької роботи, необхідні для підготовки й захисту кваліфікаційної роботи.

Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Основи наукових досліджень в галузі культури» забезпечує оволодіння загальними та фаховими компетенціями відповідно до освітньо-професійної програми: ІК – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у професійній діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов; ЗК 1 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 3 – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 4 – вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; ЗК 7 – здатність працювати автономно; ФК 1 – здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію; ФК 3 – здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів; ФК 4 – здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо); ФК 5 – здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства; ФК 10 – здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології; ФК 12 – здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

3. Результати навчання за дисципліною

3.1. Результати навчання за дисципліною «Основи наукових досліджень в галузі культури» передбачають такі вміння, як аналізувати наукову літературу та культурологічну практику; здійснювати науковий пошук у всесвітній інформаційній мережі; узагальнювати окремі факти і робити певні висновки стосовно ефективності запропонованої авторської розробки; створювати діагностичний апарат конкретних наукових розвідок; оформлювати та презентувати результати своїх наукових досліджень згідно з новітніми вимогами. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати специфіку наукових досліджень у галузі культури; логіку наукового дослідження; правила оформлення кваліфікаційних робіт та регламент їх захисту.

<p>Знання: особливостей дискусії, аргументації власної позиції, прийомів формування самостійного мислення</p> <p>Уміння: застосовувати самостійні підходи у розробці наукової проблеми, здатність до дискусії та обґрунтування власних позицій</p> <p>Комунікація: співпраця з приводу розробки наукової проблеми в галузі культури</p>	<p>ПРН 1</p>	<p>ПРН 1 – Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію</p>
<p>Знання: особливостей текстів з питань культурології</p> <p>Уміння: формувати логічно вибудовані тексти з доцільною структурою в галузі культурології</p> <p>Комунікація: співпраця з приводу розробки наукової проблеми в галузі культури</p>	<p>ПРН 3</p>	<p>ПРН 3 – Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології відповідно до спеціалізації</p>
<p>Знання: інформації та особливостей її відбору, упорядкування та аналізу щодо культурних проблем</p> <p>Уміння: знаходити, компонувати та аналізувати інформативний матеріал щодо культурних процесів</p> <p>Комунікація: співпраця з приводу розробки наукової проблеми в галузі культури</p>	<p>ПРН 5</p>	<p>ПРН 5 – Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів</p>

<p>Знання: методів опрацювання літератури, принципів компонування наукової теми та перспектив розвитку означеної проблематики в різних дослідницьких жанрах</p> <p>Уміння: застосовувати засоби опрацювання літератури та формулювання наукової теми</p> <p>Комунікація: взаємодія з приводу формування та розвитку обраної проблематики</p>	<p>ПРН 6</p>	<p>ПРН 6 – Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій</p>
<p>Знання: термінології української культури та її понятійно-категоріального апарату з метою проведення публічної дискусії</p> <p>Уміння: володіти термінологією української культури та проводити публічний діалог з її нагальних питань</p> <p>Комунікація: дискусія та діалог з питань української культури</p>	<p>ПРН 14</p>	<p>ПРН 14 – Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української культури з фахівцями та нефахівцями</p>
<p>Знання: державної та іноземних мов</p> <p>Уміння: вільно спілкуватися усно та письмово державною та іноземними мовами з професійних питань</p> <p>Комунікація: взаємодія та комунікація з колегами, соціальними партнерами</p>	<p>ПРН 15</p>	<p>ПРН 15 – Вільно спілкуватися з професійних питань усно та письмово державною та іноземними мовами з урахуванням мети спілкування та соціокультурних особливостей його контексту</p>
<p>Знання: актуальних суспільних проблем</p> <p>Уміння: сформулювати та обґрунтувати власну позицію щодо актуальних суспільних питань</p> <p>Комунікація: взаємодія під час реалізації громадянської та професійної позиції щодо актуальних суспільних проблем</p>	<p>ПРН 16</p>	<p>ПРН 16 – Визначати, формулювати та аргументувати власну громадянську та професійну позицію щодо актуальних суспільних питань</p>

<p>Знання: основних принципів міжпредметного підходу задля розуміння наукової, дослідницької та прикладної діяльності</p> <p>Уміння: застосовувати усвідомленні знання щодо взаємозв'язків культурології, психології, історії культури, зв'язків з громадськістю</p> <p>Комунікація: співробітництво під час реалізації продуктивних форм міжпредметної взаємодії</p>	<p>ПРН 17</p>	<p>ПРН 17 – Знати та розуміти основні принципи наукової, дослідницької та прикладної діяльності, які базуються на глибокому вивченні взаємозв'язків культурології, психології, історії культури, зв'язків з громадськістю спираючись на економічні та технологічні можливості</p>
--	----------------------	---

2. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	<p>Студент володіє теоретичними знаннями з курсу «Основи наукових досліджень в галузі культури», досконало володіє практичним матеріалом (вільно ним оперує, грамотно його виконує, вміє застосовувати отриманні знання), вміє використовувати набуті знання та практичні вміння в практичній діяльності. Студент на високому рівні аналізує, коментує, узагальнює наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру. Студент повністю розкриває наукову проблему, демонструє глибокі знання використаної літератури, викладає теоретичний матеріал логічно грамотно, послідовно й самостійно. Відмінно оперує понятійно-термінологічним апаратом. Студент демонструє здатність комунікативного впливу, розвинуте критично-аналітичне мислення.</p>
82-89	<p>Студент на достатньому рівні володіє теоретичним матеріалом, оперує понятійно-термінологічним апаратом. Але разом із тим допускає неточності, робить помилки, має місце недостатня аргументованість та структурованість при викладанні текстів з питань культурології.</p>
74-81	<p>Студент досить повно володіє практичним матеріалом. Демонструє певні навички та уміння при упорядкуванні та аналізу інформації щодо культурних явищ та історико-культурних процесів. Але не має достатнього розуміння щодо основних принципів наукової, дослідницької та</p>

	прикладної діяльності (допускає несуттєві неточності логічного характеру тощо).
64-73	Культурологічну проблему, в основному, розкрито, студент оволодів сутністю завдання, показує знання використаної літератури, намагається аналізувати факти, робити висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не може самостійно викласти матеріал щодо заданої теми.
60-63	Спілкування щодо професійних питань за рівнем відповідає основним вимогам, студент демонструє певні навички, але форма виступу нестабільна, є помітні погрішності організаційного характеру.
35-59	Студент емоційно скутий, культурологічну проблему не розкриває, не розуміє основної сутності завдання, не може зробити висновки й узагальнення. Виступ невиразний.
1-34	Недбалість студента щодо забезпечення ефективності власної підготовки. Не демонструє належної форми виступу та необхідних професійних навичок для створення моделі публічної дискусії за обраною спеціальністю.

Розподіл балів

Поточний контроль										Разом	Сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2						
T.1.1	T.1.2	T.1.3	T.1.4	T.1.5	T.2.1	T.2.2	T.2.3	T.2.4	T.2.5	75	100
Поточний контроль											
7	7	7	7	8	8	8	8	8	7		
Контроль самостійної роботи										25	
3	3	3	3	3	2	2	2	2	2		

T 1.1, T 1.2 ... T 4.3 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно

60 - 63	Е	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

3. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль (за результатами практичних занять), тестування, усний та письмовий залік.

4. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ I. Теоретичні основи наукових досліджень в галузі культури.

Тема 1. Актуальні проблеми культурологічної науки.

Тема 2. Методологічні основи досліджень у галузі культури.

Тема 3. Методи культурологічного дослідження.

Тема 4. Основні елементи наукових досліджень з культурології та їх взаємозв'язок.

Тема 5. Види наукових публікацій.

РОЗДІЛ II. Організація культурологічних досліджень і оцінка їх ефективності.

Тема 6. Наука й культурологічні дослідження.

Тема 7. Інформаційна база культурологічного дослідження.

Тема 8. Особливості здійснення культурологічних досліджень.

Тема 9. Технологія виконання кваліфікаційних робіт з культурології.

Тема 10. Кваліфікаційне дослідження як науковий продукт.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ I. Теоретичні основи наукових досліджень.

Тема 1. Актуальні проблеми культурологічної науки. Розкривається значення культури у формуванні духовності особистості, вплив української культури на фахове становлення здобувачів освіти. Розглядаються функції культурології. Висвітлюються гуманістичні орієнтації та сучасний стан національного культурного простору. Обґрунтовуються мистецькі практики як культуротворення.

Тема 2. Методологічні основи досліджень у галузі культури. Висвітлюються поняття «методологія», «методологічні основи»; розглядаються методологічні аспекти як основа подальших практичних орієнтирів науково-культурологічного дослідження; обґрунтовуються системний, структурно-функціональний, порівняльно-історичний, герменевтичний та ін. підходи у галузі культури.

Тема 3. Методи культурологічного дослідження. Характеризується основна функція методу, яка полягає у внутрішній організації і регулюванні процесу пізнання того чи іншого об'єкту. Підкреслюється, що культурологія як інтегрована галузь знань вбирає в себе результати досліджень декількох дисциплінарних галузей (соціальна і культурна антропологія, етнографія, соціальна культура та ін.). Серед основних методів виокремлюються: системний, який орієнтує дослідника на вивчення культури як цілісного феномена; структурно-функціональний, за допомогою котрого культура розглядається в контексті структурних елементів, що функціонально пов'язані між собою і виконують певні функції; семіотичний, котрий розглядається як певний знак, знакова система, завдяки якому здійснюється комунікація, трансляція досвіду від покоління до покоління та ін.

Тема 4. Основні елементи наукових досліджень з культурології та їх взаємозв'язок. Обґрунтовуються основні структурні особливості досліджень (вступ, розділи, висновки до розділів, загальні висновки, додатки, анотації), підкреслюється необхідність відповідності поставлених завдань дослідження сформульованим висновкам.

Тема 5. Види наукових публікацій. Розглядаються різні види наукових публікацій: доповідь, тези, стаття, реферат, посібник, кваліфікаційна робота, монографія та ін.

РОЗДІЛ II. Організація культурологічних досліджень і оцінка їх ефективності.

Тема 6. Наука й культурологічні дослідження. Розглядається сутність науки, відмінності наукового знання від повсякденного, характеризуються види наукових досліджень, зокрема, специфіка культурологічних розробок.

Тема 7. Інформаційна база культурологічного дослідження. Розглядається загальна характеристика наукової роботи з культурології, відбувається огляд стану означеної проблеми, пошук та обробка необхідної інформації.

Тема 8. Особливості здійснення культурологічних досліджень. Розглядається організація та хід проведення наукового дослідження в галузі культурології, що відзначається міждисциплінарним характером. Висвітлюються види культурологічних досліджень.

Тема 9. Технологія виконання кваліфікаційних робіт з культурології. Характеризується специфіка виконання кваліфікаційних робіт з культурології. Виявляється та узагальнюється інформація щодо різноманітних контекстів культурної практики.

Тема 10. Кваліфікаційне дослідження як науковий продукт. Висвітлюються загальні вимоги до оформлення кваліфікаційних робіт, правила компонування таблиць, посилань, використаних джерел, додатків; відбувається ознайомлення студентів з Положенням про кваліфікаційні роботи (правила проведення передзахисту та захисту кваліфікаційних робіт).

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост. роб.	Лекції	Практ.	Лабор.
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи наукових досліджень в галузі культури										
Тема 1.1. Актуальні проблеми культурологічної науки	6	0	2			4				
Тема 1.2. Методологічні основи досліджень у галузі культури.	6	2	0			4				
Тема 1.3. Методи культурологічного дослідження.	6	2	0			4				
Тема 1.4. Основні елементи наукових досліджень з культурології та їх взаємозв'язок.	4	0	0			4				
Тема 1.5. Види наукових публікацій.	6	0	0			6				
РОЗДІЛ 2. Організація культурологічних досліджень і оцінка їх ефективності.										
Тема 2.1. Наука й культурологічні дослідження.	6	0	2			4				
Тема 2.2. Інформаційна база культурологічного дослідження	6	0	0			6				
Тема 2.3. Особливості здійснення культурологічних досліджень	4	0	0			4				
Тема 2.4. Технологія виконання кваліфікаційних робіт з культурології	6	0	0			6				
Тема 2.5. Кваліфікаційне дослідження як науковий продукт	10	0	2		2	6				
Усього годин	60	4	6		2	48				

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Методологічні основи досліджень у галузі культури	2
2	Методи культурологічного дослідження	2
Разом		4

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Актуальні проблеми культурологічної науки	2
2	Наука й культурологічні дослідження.	2
3	Наука й культурологічні дослідження.	2
	Разом	6

Теми самостійних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Актуальні проблеми культурологічної науки	4
2	Методологічні основи досліджень у галузі культури	4
3	Методи культурологічного дослідження.	4
4	Основні елементи наукових досліджень з культурології та їх взаємозв'язок.	4
5	Види наукових публікацій	6
6	Наука й культурологічні дослідження.	4
7	Інформаційна база культурологічного дослідження	6
8	Особливості здійснення культурологічних досліджень	4
9	Технологія виконання кваліфікаційних робіт з культурології	6
10	Кваліфікаційне дослідження як науковий продукт	6
	Разом	48

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
2. Історія української культури: У 5-ти т. Історія культури давнього населення України. т.1. НАН України. Патон Б.Є. (гол. ред.). К.: Наукова думка, 2001.
3. Корінний М.М., Потапов Г.Г., Шевченко В.С. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. К.: Україна, 2000. 368 с.
4. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу: підруч. К.: Либідь, 2000. 275 с.
5. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Кондор, 2003. 192 с.

6. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
7. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: підр. / Н.Я. Горбач, С.Д. Гелей, З.П. Росінська та ін. Львів: Каменярь, 1992. 287 с.
8. Українська та зарубіжна культура: навч. посібник / За ред. М.М. Заковича. К.: Т⁺ во "Знання", КОО, 2000. 280 с.
9. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб./М.М. Закович, І.А. Зязюн, О.М. Семашко та ін. За ред. М.М. Заковича. К.: Т⁺ во "Знання", КОО, 2000. 310 с.
10. Шейко В.М., Гаврюшенко О.А., Кравченко О.В. Історія художньої культури: Первісність. Стародавній світ: підруч. Х.: ХДАК, 1999. 290 с.

Додаткові:

1. Дороніна М. С. Технологія наукових досліджень (схеми та приклади): *навч. посібн.* Харків: ІНЖЕК, 2006. 100 с.
2. Ковалев А. И. Прологомены к методам научным исследований: учебн. пособ. Харьков: ВИД «ИНЖЕК», 2005. 312 с.
3. Отенко І. П. Основи наукових досліджень: конспект лекцій. Харків: ХНЕУ, 2010. 80 с.
4. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі. Київ: Центр навч. літ-ри, 2003. 116 с.
5. Пилипчук М. І., Григор'єв А. С., Шостак В. В. Основи наукових досліджень: *підручник*. Київ: Знання, 2007. 270 с.
6. Пушкар А. И., Потрашкова Л. В. Основы научных исследований и организация научно-исследовательской деятельности: *учебн. пособ.* Харьков: ИНЖЭК, 2008. 280 с.
7. Пушкар О. І., Єрмоленко О. А. Основи наукових досліджень: конспект лекцій для студентів спеціальності 7.050209 усіх форм навчання. Харків: Вид. ХНЕУ, 2005. 88 с.
8. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень: *навч. посібн.* Київ: ІЗМН, 1997. 244 с.
9. Сопко В. В. Основы научных исследований: *учебн. пособ.* Киев: УМК ВО, 1990. 148 с.
10. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: *підручник*. Київ: Знання, 2005. 309 с.
11. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. Київ: Слово, 2003. 240 с.
12. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: *підручник*. Київ: Знання, 2008. 310 с.
13. Черкасов В.Ф. Основи наукових досліджень у музично-освітній галузі: підручник. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, Харків: ФОП Озеров, 2017. 316 с.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Персональний комп'ютер або ноутбук, мультимедійний проектор, екран для проектора, аудіо колонки.